

Modeling of political leanings based on the dual dimensions of Althussou and network

Abstract:

In the present study, the political leanings of the citizens of Khuzestan province in the presidential elections of the Islamic Republic of Iran during the two periods (1997 and 2013) were examined based on the dual dimensions of Althosui and the network of social capital. Althussui and network aspects are formed based on people's social relations with each other. The first is based on social relations and the second is based on the index of participation in various political and social activities. The statistical population of this study was selected eligible citizens in Khuzestan province. In order to extract statistical data, the survey method was used using a semi-structured questionnaire with quota method. Also, for analyzing statistical data, tests such as simple and sequential regression analysis, partial least squares analysis based on structural model analysis on the soft platform of variables such as SPSS-24 and PLS-SAMART-3 were used. Findings of the study in terms of polarization of political tendencies showed that, in both political spectrums, the same and equal amount is approximately equal to the model of dual dimensions of social capital and the political tendencies of moderation and reformism calculated through the model as an average (0.331) was affected by the dual dimensions of social capital (0.618). Also, the results showed that the dual correlation between the political tendencies of moderation and reformism is negatively and inversely affected by the Althussouan and network dimensions of social capital. The significant relationship of contextual variables such as: ethnicity, gender and economic and social status with the political tendencies of citizens was confirmed.

keywords

Social Capital, Political leanings, Presidential Elections of the Islamic Republic of Iran, Althosui Aspect, Network Aspect.

ماهنامه علمی (مقاله علمی- پژوهشی) جامعه شناسی سیاسی ایران،

سال پنجم، شماره دوازدهم، اسفند ۱۴۰۱، صص ۳۱۴۸-۳۱۳۳

<https://doi.org/10.30510/psi.2022.292428.1889>

مدل یابی تمایلات سیاسی بر پایه ابعاد دو گانه آلتوسویی و شبکه ای

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۴/۱۰
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۶/۰۷

بهرام نیک بخش^۱

چکیده:

در پژوهش حاضر، تمایلات سیاسی شهروندان استان خوزستان در انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران طی دو دوره (۱۳۷۶ و ۱۳۹۲) بر پایه ابعاد دوگانه آلتوسویی و شبکه ای سرمایه اجتماعی مورد بررسی قرار گرفت. ابعاد آلتوسویی و شبکه ای بر اساس روابط اجتماعی مردم با همدیگر شکل می گیرد. اولی مبتنی بر روابط اجتماعی و دومی مبتنی بر شاخص مشارکت در فعالیتهای گوناگون سیاسی و اجتماعی است. جامعه آماری این تحقیق شهروندان واجدالشرایط رای دهی در استان خوزستان، انتخاب گردید. جهت استحصالی داده های آماری از روش پیمایش با استفاده از ابزار پرسشنامه نیمه ساختارمند با روش سهمیه ای استفاده گردید. همچنین برای تجزیه و تحلیل داده های آماری از آزمون هایی نظیر: تحلیل رگرسیون ساده و ترتیبی، تحلیل حداقل مربعات جزئی بر اساس تحلیل مدل ساختاری بر بستر نرم افزارهای نظیر SPSS-24 و PLS-3 استفاده شد. یافته های تحقیق بر حسب قطب سنجی تمایلات سیاسی نشان داد که، در هر دو طیف سیاسی بصورت یکسان و مقدار ویژه تقریباً برابر با مدل ابعاد دو گانه سرمایه اجتماعی مرتبط است و تمایلات سیاسی اعتدال گرایی و اصلاح طلبی محاسبه شده از طریق مدل بصورت میانگین (۰/۳۳۱) تحت تاثیر ابعاد دو گانه سرمایه اجتماعی (۰/۶۱۸) قرار گرفت. همچنین، نتایج پژوهش نشان داد که، همبستگی دو گانه تمایلات سیاسی اعتدال گرایی و اصلاح طلبی به صورت منفی و معکوس از ابعاد آلتوسویی و شبکه ای سرمایه اجتماعی متاثر است. رابطه معنادار متغیرهای زمینه ای نظیر: قومیت، جنسیت و پایگاه اقتصادی و اجتماعی با تمایلات سیاسی شهروندان تایید گردید.

کلیدواژگان سرمایه اجتماعی، تمایلات سیاسی، انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران، بعد آلتوسویی، بعد شبکه ای

۱. استادیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران nikbakhsh.b@gmail.com

مقدمه و بیان مساله

تمایلات سیاسی یکی از مسایل روز دنیا است (میرزایی و جعفری، ۸۸:۶۲). تمایلات سیاسی^۱ و ابعاد سرمایه اجتماعی^۲ که در آن دفاتر احزاب مربوط به طیف های سیاسی رایج در کشور فعال است، می تواند بر تصمیمات سیاسی تاثیر گذار باشد. چرا که تقویت ابعاد آلتوسویی و هنجاری سرمایه اجتماعی موجب استحکام پیوندهای اجتماعی و مهمترین شرط ثبات سیاسی محسوب شود (پناهی و خوش فر، ۹۱:۶۳). بنابراین می توان گفت که تمایلات سیاسی بر تصمیمات گروهی و فردی تاثیر گذار است. در پژوهش حاضر ابعاد دوگانه آلتوسویی و شبکه ای سرمایه اجتماعی بر تمایلات سیاسی شهروندان مجاز به رای دهی استان خوزستان در انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران طی دو دوره زمانی (۱۳۸۴ و ۱۳۹۲) جهت مدل یابی، درجه بندی و تعیین جهت گیری تمایلات دوگانه اعتدال گرایی و اصلاح طلبی مورد بررسی قرار گرفت. همچنین اطلاعات بدست آمده این دو طیف سیاسی برگرفته از نتایج انتخابات، با سطوح ابعاد آلتوسویی و شبکه ای سرمایه اجتماعی مدل یابی خواهد شد. از نظر پوتنام (۲۰۱۰)، سرمایه اجتماعی علاوه بر افزایش فعالیت سیاسی موجب کاهش هزینه های سیاسی نیز خواهد شد. بوردیو (۲۰۰۰) معتقد است که سرمایه اجتماعی مقدمه توسعه اجتماعی و سیاسی است. جاهای^۳ و همکاران (۲۰۱۸)، سرمایه اجتماعی را با محوریت تمایلات سیاسی، باعث خلق ارزش های اجتماعی می دانند.

منظور از ابعاد آلتوسویی و شبکه ای سرمایه اجتماعی روابطی است که بر اساس روابط اجتماعی مردم شکل می گیرد. بعد شبکه ای سرمایه اجتماعی شامل شبکه روابط اجتماعی است و بصورت رسمی و غیر رسمی بر فعالیتهای سیاسی تاثیر گذار است. اما بعد آلتوسویی سرمایه اجتماعی مبتنی بر شاخص مشارکت در فعالیتهای گوناگون سیاسی و اجتماعی است. همچنین، منظور از تمایلات سیاسی بروز دادن تفکرات سیاسی است که در آن خیر عمومی برای افراد نهفته است که نهادهای اجتماعی بر این نوع از تمایلات سیاسی تاثیر می گذارد (وربا، ۱۹۹۵).

تاثیری که ابعاد آلتوسویی و شبکه ای می تواند بر تمایلات سیاسی یک فرد داشته باشد مشخص نیست. چرا که، پذیرش سبک زندگی مختلف، تمایل به طیف سیاسی دو گانه را متفاوت نشان می دهد (چها و چن: ۲۰۱۵). اهمیت و ضرورت پژوهش حاضر، بر لزوم مدل یابی و سنجش تمایلات سیاسی اعتدال گرایی و اصلاح طلبی شهروندان استان خوزستان است، تا مشخص شود که چرا شهروندان بیشتر علاقه مند به انتخاب کاندیدای سیاسی هستند که سعی می کنند با ارایه یک گفتمان خارج از حاکمیت، توانایی از بین بردن ناکارآمدی دولت حاکم را داشته باشند (پناهی و همکاران، ۱۳۹۰، ۹۱). چرا که رشد سرمایه اجتماعی بر جهت گیری تمایلات سیاسی تاثیر گذار است و تعیین نوع تمایلات سیاسی یکی از نیازهای جامعه تلقی می شود (میرزایی و همکاران، ۱۳۸۸، ۸۸). مهم ترین ضرورت این پژوهش، بررسی نقش ابعاد آلتوسویی و شبکه ای در تمایلات سیاسی شهروندان است. تا مشخص شود چرا تمایل مردم به انتخاب فردی است که می تواند ناکارآمدی و ناتوانی اجرایی هیات حاکمه را کنار بگذارد (ابوالحسنی، ۱۳۸۴: ۱). همچنین، مدل قطب سنجی آراء شهروندان، برای نامزدهای انتخاباتی دو جناح سیاسی اعتدال گرایی و اصلاح طلبی در انتخابات ریاست جمهوری طی دو دوره انتخابات ۱۳۷۶ و ۱۳۹۲ ترسیم و درجه بندی گردید، تا تمایلات سیاسی متاثر از سرمایه اجتماعی مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد. هدف پژوهش حاضر، مدل یابی تمایلات سیاسی اعتدال گرایی و اصلاح طلبی شهروندان بر حسب ابعاد دو گانه سرمایه اجتماعی مطابق با

^۱.Political leanings

^۲.Social capital

^۳.Political leanings

^۴.gha et all

یک نوع قطب سنجی سیاسی محقق ساخته است. در این راستا مسئله تحقیق این است که آیا قطب بندی تمایلات سیاسی اعتدال گرایی و اصلاح طلبی بر پایه میزان سرمایه اجتماعی هر بعد، در کنار متغیرهای مستقلی نظیر: شاخص اقتصادی اجتماعی، سن، قوم گرایی، جنسیت و محل سکونت دارای تاثیرات رگرسیوی (رفت و برگشتی) است یا خیر؟
پیشینه تحقیق:

احمدی و مرادی (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان «سرمایه اجتماعی و تمایلات شهروندی» مهمترین بعد سرمایه اجتماعی موثر بر فعالیت سیاسی را سرمایه اجتماعی برون گروهی دانستند (احمدی و مرادی، ۹۶، ص ۱۰۱). همچنین سرمدی و همکاران (۱۳۹۳)، نشان دادند که شبکه های اجتماعی به خصوص از بعد سیاسی بر مشارکت در انتخابات تاثیر گذار است. ذولفقاری و فعلی (۱۳۸۸)، نشان دادند که بین گرایش به ارزش های دموکراتیک با متغیرهای سن و جنس رابطه معنی داری وجود دارد (ذولفقاری و فعلی ۷۵، ۸۸).

ابوالحسنی (۱۳۸۴)، نشان داد که در سال ۱۳۸۴ بیشتر شهروندان ضمن پذیرش نظام سیاسی از وضع فعلی ناراضی و خواهان اصلاح این وضعیت بودند (ابوالحسنی، ۴۲: ۸۴-۴۰). عالم (۱۳۷۹)، در پژوهشی تحت عنوان «بازبینی تمایلات سیاسی»، این تمایلات را در کشور ایران مورد تحلیل قرار داد. الف) طیف رادیکال یک نوع اعمال موضع برای حل مشکلات به کمک عقل است. ب) محافظه کاران افرادی هستند که از پشتیبان وضع موجود هستند (بشیریه، ۱۷۳، ۷۸).

نتایج پژوهش علمی جاها^۲ و همکاران (۲۰۱۸) نشان داد که؛ سرمایه اجتماعی بر تمایلات سیاسی و تصمیم گیری در این خصوص بر پایه سن، جنسیت و تحصیلات تاثیر گذار است. همچنین نتیجه کار تحقیقی مولیگان^۳ (۲۰۰۸) در خصوص «نتایج آراء شهروندان رای دهنده در کشور آمریکا» نشان داد که شهروندان، ارزش های اخلاقی و رفتارگرایانه کاندیدا را به عنوان معیار انتخابات در انتخابات ریاست جمهوری آمریکا در سال ۲۰۰۴ انتخاب کردند.

اینگهار و وستوود^۴ (۲۰۱۵)، در پژوهش علمی خود نشان دادند که تمایلات سیاسی متأثر از ابعاد سرمایه اجتماعی است. همچنین ژوتر و هیندلز^۵ (۲۰۱۴) در تحقیق خود تحت عنوان «آیا میزان سرمایه اجتماعی در ابعاد مختلف موجب تمایلات سیاسی خاص می شود؟» پاسخ این بوده که که تمایلات سیاسی و میزان سرمایه اجتماعی به هم رابطه مستقیم و معناداری دارند. به عقیده موفه^۶ (۲۰۱۴)، در کشورهای با میزان سرمایه اجتماعی بالا، غالباً تمایلات سیاسی شهروندان آن ناحیه به سمت طیف سیاسی دموکراتیک است. تیلی^۷ (۲۰۱۳) در تحقیقی با عنوان «تأثیر قومیت بر تمایلات سیاسی» نشان داد که متغیر قومیت می تواند موجب تغییر و تعدیل در تمایلات سیاسی شود.

فانک و بتمن^۸ (۲۰۱۳)، در پژوهش تحقیقی خود با عنوان «اهمیت تمایلات سیاسی رای دهندگان در انتخابات»، نشان دادند که شرکت کنندگان دارای تمایلات سیاسی محطاطانه، علاقه مندی بیشتری به دموکراسی مستقیم دارند. در مقابل از نظر رایس و لینگ^۹ (۲۰۰۱)، تمایلات اصلاح طلبانه معمولاً در کشورهای صاحب سرمایه اجتماعی بالا تثبیت می شود (رستگار و عظیمی، ۹۳، ص ۹۱). بولاندر و پیناکر^{۱۰} (۲۰۰۹)؛ افزایش یا کاهش میزان سرمایه اجتماعی را در ابعاد مختلف بر نحوه گزینش

^۱Social Economic Status (SES).

^۲Jha, Banerjee Boudreaux

^۳Boudreaux

^۴Mulligan

^۵Iyengar & Westwood

^۶Jottier & heyndels

^۷muffe

^۸taiilly

^۹Funck & betmman

^{۱۰}reis & leing

علقه‌های سیاسی موثر می‌دانند. گلین (۲۰۰۹) در پژوهشی تحت عنوان «نقش سرمایه اجتماعی بر تمایلات سیاسی مردم در انتخابات» نشان داد که تمایلات سیاسی شهروندان برگرفته از درک و فهم آنان از هنجارهای اجتماعی است. همچنین گربرا (۲۰۰۹)، در تحقیقی تحت عنوان «تمایلات سیاسی و سرمایه اجتماعی» نشان دادند که وقتی هنجارهای اجتماعی در جامعه تثبیت شود، ضمن افزایش مشارکت سیاسی، تمایلات سیاسی نیز حالت پایداری به خود خواهد گرفت. در پایان از نظر کلنسر (۲۰۰۷)، بین جنسیت و سن شرکت کنندگان در انتخابات با تمایلات سیاسی آنان ارتباطی وجود ندارد (میچلتیتی، ۲۰۰۳، ۲۴۹).

تعاریف نظری مفاهیم:

منظور از ابعاد آلتوسویی و شبکه‌ای سرمایه اجتماعی روابطی است که بر اساس روابط اجتماعی مردم با همدیگر شکل می‌گیرد (پوتنام، ۲۰۰۹). بعد شبکه‌ای سرمایه اجتماعی^۴ شامل شبکه روابط اجتماعی است و بصورت رسمی و غیر رسمی بر فعالیتهای سیاسی تاثیر گذار است (پناهی و خوش فر، ۱۳۹۰، ص ۶۷). اما بعد آلتوسویی سرمایه اجتماعی مبتنی بر شاخص مشارکت در فعالیتهای گوناگون سیاسی و اجتماعی است.

منظور از تمایلات سیاسی بروز دادن تفکرات سیاسی است که در آن خیر عمومی برای افراد نهفته است (شهریاری، ۱۳۹۳: ۱۰۳)، که نهادهای اجتماعی بر این نوع از تمایلات سیاسی تاثیر می‌گذارد (وربا، ۱۹۹۵). در این راستا تمایلات سیاسی دو گانه اعتدال گرایی و اصلاح طلبی، بر اساس پاسخگویی به سوالات طراحی شده جهت شناخت الگوهای انتخاب سیاسی در انتخابات ریاست جمهوری ایران طی ۲ دوره زمانی ۷۶ و ۹۲ طراحی و سپس تعلق پذیری و رنگ بندی های سیاسی پاسخگویان استان خوزستان بر اساس مدل شماره ۲، در قالب قطب سنجی تمایلات سیاسی تعیین و محاسبه گردید. طیف سیاسی اعتدال گرایی: با ورود آقای روحانی به جریان انتخابات سال ۹۲ جریان اعتدال گرایی در کشور و استان خوزستان نیز شکل گرفت. اما به نظر می‌رسید که این جریان دنباله رو اندیشه حاکم بر انتخابات خرداد ۷۶ بود و موفقیت های خود را در انتخابات ریاست جمهوری به حمایت سیاسی و فکری اصلاح طلبان می‌دانستند. با نتیجه انتخابات سال ۱۳۹۲ فصل جدیدی از سیاست در گفتمان سیاسی انقلاب اسلامی به نام طیف سیاسی اعتدال گرایی باز شد (نظری، سیف الهی و سرایی، ۱۶۴:۹۷-۱۵۹). در این راستا طیف مذکور در استان خوزستان از حیث تفکرات سیاسی خود را دنباله رو طیف سیاسی اصلاح طلبی می‌داند، چرا که در دوره ریاست جمهوری جناب آقای روحانی، مدیران کلان استان خوزستان نیز عمدتاً دارای صبغه سیاسی اصلاح طلبی بوده و پس از زایش این جریان معتدل گرا خود را به این گرایش سیاسی منتسب و بر این اساس رفتار و باور سیاسی خود را تداوم بخشیدند.

چارچوب نظری پژوهش

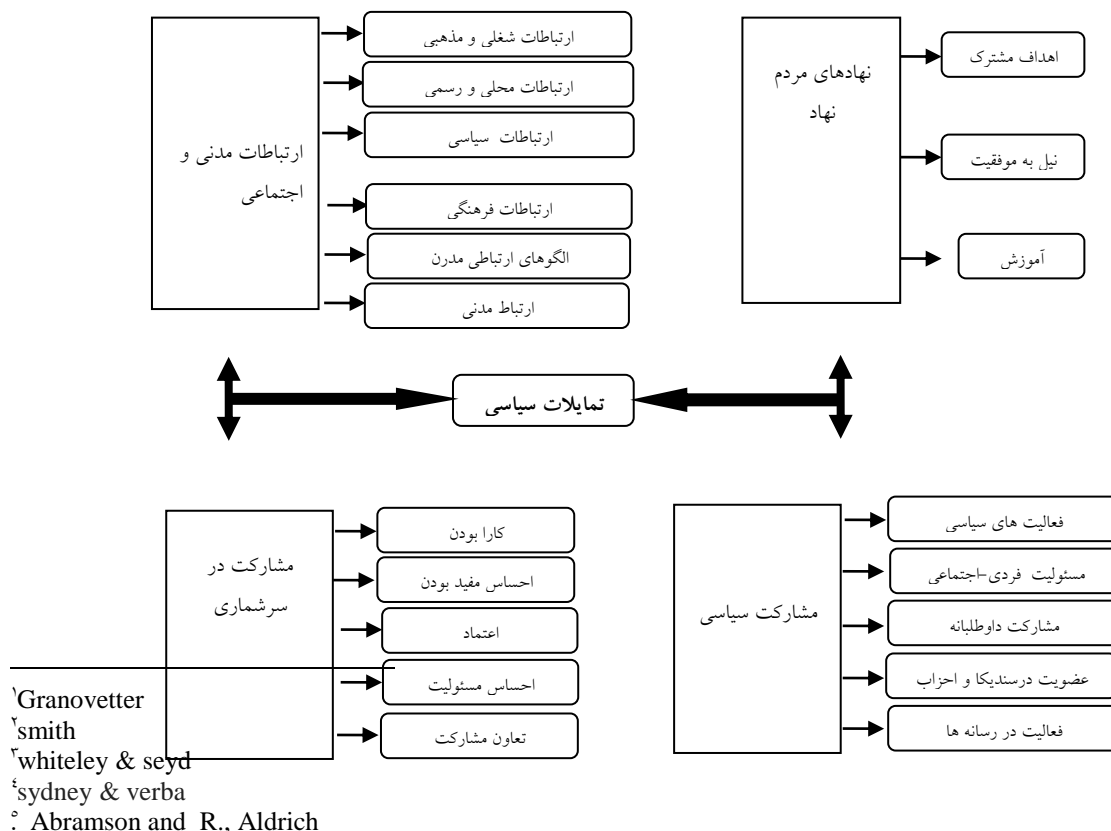
از نظر جین لایگلی (۲۰۱۵)، تمایلات سیاسی افراد متأثر از گروه‌هایی است که به آن تعلق خاطر دارند؛ بنابراین افراد به دلیل تفکرات فردی خود انتخاب سیاسی نخواهند داشت، بلکه بر اساس معیارهای گروهی رفتار سیاسی آنان شکل خواهد گرفت (جها و همکاران، ۲۰۱۸: ۱۰۲). همچنین مطابق با نظریه پیتربلاو، همبستگی اجتماعی زمانی تقویت می‌شود که افراد بتوانند در مقابل آن پاداش دریافت نمایند (میرزایی و جعفری، ۱۶۵: ۱۳۸۸). چرا که مطابق با نظریه همبستگی پیتربلاو، پیوند اجتماعی با نوع پاداش تقویت می‌شود و خود این پاداش عاملی است که کنش گران سیاسی را به سمت یک جناح سیاسی خاص رهنمون می‌سازد (صبوری، ۱۳۸۱، ۸۰). بر اساس مطالعات روپاسینگهای و گونر (۲۰۰۸) منظور از معیار شبکه‌ای در

^۱Glynn
^۲gerber
^۳Micheletti
^۴Social Networks

این پژوهش: احساس تکلیف فردی داشتن، روحیه همیاری و مشارکت در پاسخگویی، همکاری محله‌ای در سرشماری، احساس اثرگذاری و کارایی داشتن در جامعه، ارزش زندگی و احساس مفید بودن، اعتماد به آمارگران و مشارکت سیاسی در بین شهروندان خواهد بود. همچنین، منظور از معیار آلتوسویی عبارتند از: نگرش شهروندان به مشارکت سیاسی و میزان پاسخگویی و نگرش شهروندان به سرشمارهای انجام گرفته از سال ۱۳۷۶ تاکنون

از نظریه پردازان نظریه سیستم شبکه ای گرانووتر^۱(۲۰۰۵)، با نظریه «قدرت پیوند های سست» است. مطابق این نظریه هنگامی که روابط بین اعضای مستحکم تر شود، میزان و نوع سرمایه اجتماعی تقویت و تغییر می یابد(نصر اصفهانی و همکاران، ۱۳۹۰). همچنین، از نظر اسمیت^۲(۲۰۱۳) دلیل عدم گرایش شهروندان به فعالیتهای سیاسی، همکاری پایین در بین شهروندان یک جامعه است. نظریه انگیزه عمومی: وایتلی و سید^۳(۲۰۰۹) نظریه انگیزه عمومی را جزئی از نظریه انتخاب آگاهانه می دانند(رهبر و همکاران، ۱۳۹۳: ۴۳). سیدنی و وربا^۴(۲۰۰۹)، درک بهتر تمایلات سیاسی را با نوع تعاملات سیاسی مرتبط می دانند. چون جهت گیری تمایلات سیاسی متأثر از افرادی است که با آنان در گروه ارتباط برقرار می شود. همچنین هانتینگتون پایین بودن سطح (SES)، را مانع از شکل گیری تمایلات سیاسی هدفمند بخصوص برای طبقات پایین جامعه می داند(صباغ پور، ۱۳۷۳، ۸۱). افرادی که به لحاظ سیاسی خوش بینانه تر و فعالتر هستند، بیشتر از دیگران تمایلات سیاسی جهت دار دارند(آبرامسون و آلدریچ^۵، ۱۹۸۳: ۱۴۶).

در این راستا و بر اساس: نظریات و ادبیات نظری مذکور، مدل نظری تحقیق مطابق مدل شماره(۱) ترسیم می گردد.

مدل شماره (۱). مدل تحقیق (منبع: تحلیل نویسنده)

فرضیات پژوهش

(۱) فرضیات جمعیت‌شناختی تحقیق:

- ابعاد مختلف تمایلات سیاسی بر حسب اصلاح طلبی و اعتدال گرایی در بین قومیت‌های مختلف متفاوت است.
- ابعاد مختلف تمایلات سیاسی اصلاح طلبی و اعتدال گرایی بر پایه محل سکونت افراد تفاوت وجود دارد.
- بین ابعاد مختلف تمایلات سیاسی اصلاح طلبی و اعتدال گرایی با سن افراد رابطه وجود دارد.
- بین ابعاد مختلف تمایلات سیاسی اصلاح طلبی و اعتدال گرایی و جنسیت افراد تفاوت وجود دارد.
- بین ابعاد دو گانه تمایلات سیاسی اصلاح طلبی و اعتدال رای در بین افراد و شاخص^۱ SES تفاوت وجود دارد.

(۲) فرضیات فرعی تحقیق:

- بین ابعاد شبکه ای سرمایه اجتماعی و تمایل به جناح سیاسی اعتدال گرایی رابطه وجود دارد.
- بین ابعاد شبکه ای سرمایه اجتماعی و تمایل به جناح سیاسی اصلاح طلبی رابطه وجود دارد.
- بین ابعاد آلتوسویی سرمایه اجتماعی و تمایل به جناح سیاسی اعتدال گرایی رابطه وجود دارد.
- بین ابعاد آلتوسویی سرمایه اجتماعی و تمایل به جناح سیاسی اصلاح طلبی رابطه وجود دارد.

(۳) فرضیات اصلی تحقیق:

- مدل ساختار تمایلات سیاسی اعتدال گرایی در انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران، طی دو دوره (۱۳۷۶ و ۱۳۹۲) از میزان ابعاد دو گانه سرمایه اجتماعی متاثر است.
- مدل ساختار تمایلات سیاسی اصلاح طلبی در انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران، طی دو دوره (۱۳۷۶ و ۱۳۹۲) از میزان ابعاد دو گانه سرمایه اجتماعی متاثر است.
- قطب نمای تمایلات سیاسی اصلاح طلبی و اعتدال گرایی در انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران، طی دو دوره (۱۳۷۶ و ۱۳۹۲)، نمایانگر تاثیر پذیری از میزان ابعاد دو گانه سرمایه اجتماعی است.

روش شناسی تحقیق

پژوهش حاضر به لحاظ روش شناسی، جزء تحقیقات ثانویه است که جهت استحصال داده های لازم، از روش اسنادی و پیمایش بهره برداری گردید. جامعه آماری این تحقیق شهروندان واجدالشرایط رای دهی در استان خوزستان، در یک نمونه آماری ۱۹۲۰ نفری بر اساس جدول نمونه گیری مورگان و گرجسی انتخاب و جهت استحصال داده های آماری از روش پیمایش با استفاده از ابزار پرسشنامه نیمه ساختارمند با روش سهمیه ای استفاده گردید. در ادامه برای بدست آوردن میزان پایایی و روایی آزمون، مدل فرم های همتا (Equivalence) و روایی ساخت یا سازه اجراء گردید. همچنین برای تجزیه و تحلیل داده های آماری از آزمون هایی نظیر: تحلیل رگرسیون ساده و ترتیبی، تحلیل حداقل مربعات جزئی بر اساس تحلیل مدل ساختاری بر بستر نرم افزار های نظیر SPSS-24 و PLS-SAMART-3 استفاده شد. همچنین اطلاعات لازم برای دوجناح سیاسی اصلاح طلبی و اعتدال گرایی در انتخابات ریاست جمهوری طی ۲ دوره ۱۳۸۴ و ۱۳۹۲ جهت هر دو طیف

^۱ پایگاه اقتصادی-اجتماعی

سیاسی صورت پذیرفت. جهت سنجش ابعاد دو گانه آلتوسویی و شبکه ای سرمایه اجتماعی (شاخص روپاسینگهای و گوترز) از ابزار پرسشنامه در قالب دو شاخص ذکر شده و ۱۸ گویه برای سنجش مورد استفاده قرار گرفت. جهت سنجش اعتبار پرسشنامه، از شاخص روایی تجربی در راستای تحلیل عاملی مدل پژوهش استفاده شد، که مقدار آزمون شاخص KMO^۱ بیانگر همبستگی بین اندیکاتورها و مقدار بار عاملی مناسب است.

. جدول شماره ۱. سنجش مدل پژوهش

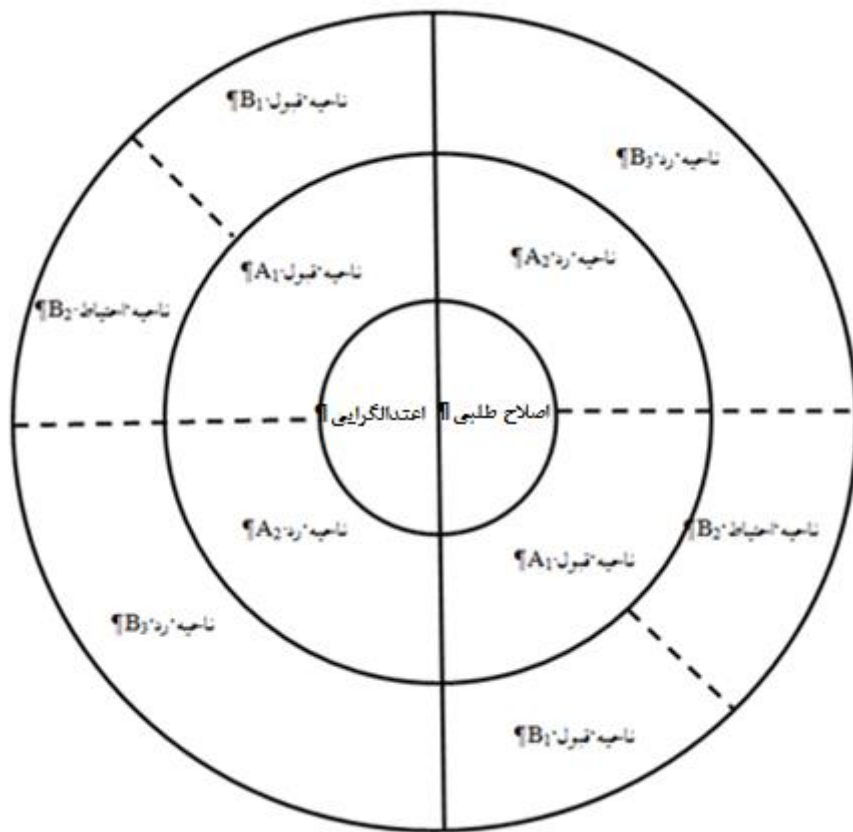
C.R	AVE	VIF	بار عاملی	شاخص های پژوهش	آلفای کرونباخ	مدل های سازنده
۰/۷۸	۰/۷۱	۱/۲۱	۲/۰۹	بعد آلتوسویی	۷۶/۶۸	سرمایه اجتماعی
		۱/۰۲	۲/۴۳	بعد شبکه ای		
۰/۷۳	۰/۶۹	۱/۴۳	۲/۰۸	اصلاح طلبی	۷۱/۴۲	تمایلات سیاسی
		۱/۰۱	۲/۹۲	اعتدال گرایی		

بعد شبکه ای سرمایه اجتماعی^۳ شامل شبکه روابط اجتماعی است و بصورت رسمی و غیر رسمی بر فعالیتهای سیاسی تاثیر گذار است (پناهی و خوش فر، ۱۳۹۰، ص ۶۷). اما بعد آلتوسویی سرمایه اجتماعی مبتنی بر شاخص مشارکت در فعالیتهای گوناگون سیاسی و اجتماعی است. همچنین بعد شبکه ای سرمایه اجتماعی^۴ شامل: سطح ارتباطات اجتماعی و مشارکت در انجمن های مردم نهاد. منظور از تمایلات سیاسی بروز دادن تفکرات سیاسی است که در آن خیر عمومی برای افراد نهفته است (شهریاری، ۱۳۹۳: ۱۰۳)، که نهادهای اجتماعی بر این نوع از تمایلات سیاسی تاثیر می گذارد (وربا، ۱۹۹۵). در این راستا تمایلات سیاسی دو گانه اعتدال گرایی و اصلاح طلبی، بر اساس پاسخگویی به سوالات طراحی شده جهت شناخت الگوهای انتخاب سیاسی در انتخابات ریاست جمهوری ایران طی ۲ دوره زمانی ۷۶ و ۹۲ طراحی و سپس تعلق پذیری و رنگ بندی های سیاسی پاسخگویان بر اساس مدل شماره ۲، در قالب قطب سنجی تمایلات سیاسی تعیین و محاسبه گردید.

^۱ کیزر و مایر

^۲ Eigenvalue

^۳ Social Networks

مدل شماره ۲، قطب سنجی تمایلات سیاسی (دوگانه اصلاح طلبی - اعتدال گرایی)
(منبع: تحلیل نویسنده)

TM (تمایلات اعتدال گرایی پاسخگویان) $A1+m$ یا $B1+M1$

TR (تمایلات اصلاح طلبی پاسخگویان) $A1+r$ یا $B1+M2$

GT (گرایش غالب سیاسی شهروندان) GR, GM, GO

در قطب سنجی تمایلات سیاسی منظور از حروف لاتین، m و r به ترتیب عبارت است از: انتخاب یکی از کاندیدای انتخاباتی با تمایلات سیاسی اعتدال گرایی و اصلاح طلبی. همچنین منظور از حروف لاتین $M1, M2$ این است که: کاندیدای انتخاباتی یک طیف سیاسی خاص در بین همان طیف سیاسی بنا به دلایل مختلف نظیر (عدم مشارکت در انتخابات، رای به کاندیدای جناح مخالف و انداختن رای سفید به صندوق)، انتخاب نشود و منظور از اصطلاح لاتین GT تمایلات سیاسی غالب پاسخگویان بر حسب اخذ بیشترین امتیاز در بین طیف سیاسی جناح دیگر تعیین و محاسبه می گردد.

در این راستا، برای طیف های سیاسی دوگانه اعتدال گرایی - اصلاح طلبی به صورت مجزا برای هر کدام سنجه های مجزایی در نظر گرفته شد، که کمترین و بیشترین امتیازات کسب شده به ترتیب نمرات ۸ و ۴۰ خواهد بود. مثلاً در صورت کسب حداقل نمره ۲۴ و انتخاب یکی از کاندیدای انتخاباتی مربوط طیف سیاسی اصلاح طلبی، تمایلات سیاسی مربوط به این طیف سیاسی به عنوان گرایش سیاسی غالب تعیین و ملاک عمل خواهد بود. همچنین (۱) در صورت عدم مشارکت در انتخابات. (۲) شرکت در انتخابات ولی انداختن رای سفید به صندوق. (۳) رای دادن به نامزد طیف سیاسی مخالف (۴) کسب امتیاز بین ۳۲ الی ۴۰ در هر کدام از طیف های سیاسی ذکر شده، ملاک عمل برای سنجش تمایلات غالب سیاسی محاسبه گردید.

یافته های تحقیق

بر اساس یافته های پژوهش، میانگین سنی پاسخگویان ۳۶ سال، همچنین بیش از ۶۰ درصد پاسخگویان مرد بودند. به لحاظ قومیتی، بیشترین ۴۶/۵ درصد از پاسخگویان مورد مطالعه عرب، ۳۲ درصد بختیاری و کمتر از ۱۵ درصد از شهروندان متعلق به فارس های بومی استان است. به لحاظ سطح تحصیلات، ۳۴ درصد پاسخگویان لیسانس (بیشترین درصد) و کمتر از ۲ درصد شهروندان دارای مدرک حوزوی (کمترین درصد)، همچنین اطلاعات جمعیت شناختی نمونه آماری نشان می دهد که بیش از ۸۰ درصد پاسخگویان شاغل بوده اند.

ب) یافته های استنباطی

جدول شماره ۲، سنجش اطلاعات جمعیت شناختی

متغیر وابسته	متغیر تعدیل کننده	F	t	سطح معناداری
اعتدال گرایی	SES	۲۹,۰۰	۴,۲۳	,۰۰۰
	قومیت	۱۱,۱۹	-	,۰۰۰
	سکونت	۷۲,۱۱	-	,۰۰۰
	جنس	۲۰,۰۱۲	۳,۴۳۷	,۰۰۰
	سن	۱۸,۶۵	۱,۵۸	,۰۰۱
اصلاح طلبی	SES	۱۱,۰۳	۴,۰۲۱	,۰۰۰
	قومیت	۱۶,۳۶	-	,۰۰۰
	سکونت	۷,۱۱	-	,۰۰۰
	جنس	۳,۴۹	۲,۴۲	,۰۰۱
	سن	۱,۱۱۷	-۱,۴۲	,۰۰۵

مطابق با یافته های جدول شماره (۲)، در بعد تمایلات سیاسی اصلاح طلبی، پاسخگویان غیرعرب زبان دارای بیشترین میزان گرایش سیاسی غالب در این بعد هستند. بین گروه سنی ۴۲ سال و بالاتر با پذیرش تمایلات سیاسی اصلاح طلبانه رابطه معکوس وجود دارد. زنان بیشتر از مردان دارای تمایلات سیاسی اعتدال گرایی هستند. شاخص پایگاه اقتصادی - اجتماعی شهروندان در تمایلات سیاسی آنان به جناح سیاسی اعتدال گرایی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۳. ارتباط ابعاد آلتوسویی و شبکه ای سرمایه اجتماعی با قطب بندی تمایلات سیاسی

ابعاد سرمایه اجتماعی	اعتدال گرایی	اصلاح طلبی
مشارکت سیاسی	همبستگی	-۰,۲۵۳
	معنی داری	,۰,۰۰۲
مشارکت در پاسخگویی به مامورین سرشماری	همبستگی	-۰,۳۵۴
	معنی داری	,۰,۰۰۰
ارتباطات اجتماعی و مدنی	همبستگی	-۰,۳۶۸
	معنی داری	,۰,۰۰۰
نهادهای مردم نهاد و غیر دولتی	همبستگی	-۰,۲۰۳

معنی داری	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰۱
همبستگی	-۰,۱۳۹	-۰,۵۳۶
معنی داری	۰,۰۰۲	./۰۰۰
همبستگی	-۰,۲۸۹	-۰,۶۱۴
معنی داری	۰,۰۰۰	۰,۰۰۰

نتایج جدول شماره (۳)، ارتباط ابعاد آلتوسویی و شبکه ای سرمایه اجتماعی را با قطب بندی تمایلات سیاسی نشان می دهد که: بین ابعاد ارتباطات اجتماعی و مدنی و پاسخگویی به سرشماری با گرایش اصلاح طلبی و اعتدال گرایی رابطه منفی و معکوس وجود دارد. همچنین بین ابعاد شبکه های مردم نهاد و ارتباطات اجتماعی با طیف سیاسی اصلاح طلبی و اعتدال گرایی رابطه معنی دار و معکوس وجود دارد.

جدول شماره ۴. رگرسیون آماری ارتباط بین ابعاد سرمایه اجتماعی و تمایلات سیاسی

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	ضرایب استاندارد بتا	t	سطح معناداری
گرایش سیاسی اصلاح طلبانه	بعد شبکه ای	-۰,۰۶۹	-۱,۹	۰,۰۰۰
	بعد آلتوسویی	-۰,۳۵۹	-۵,۹	۰,۰۰۰
		R =.49.00 R Square=.094	F=73.000	۰,۰۰۲
گرایش سیاسی اعتدال گرایانه	بعد شبکه ای	-۰,۳۰۶	-۱۶,۰۹	۰,۰۰۰
	بعد آلتوسویی	-۰,۱۲۸	-۰,۱۳۹	۰,۰۰۰
		R =0.365 R Square=.109	F=124.00	۰,۰۰۳

جدول شماره (۴). رگرسیون آماری ارتباط بین ابعاد سرمایه اجتماعی و تمایلات سیاسی را نشان می دهد.
- مقدار ضریب همبستگی چندگانه در طیف سیاسی اعتدال گرایی با ابعاد دو گانه تمایلات سیاسی برابر ۰,۳۶۵ است. که بیان کننده تبیین بیش از ۳۶ درصد از واریانس قطب بندی تمایلات سیاسی اعتدال گرایی با ابعاد دو گانه سرمایه اجتماعی است. مقدار $F=124,000$ و سطح معنی داری ۰,۰۰۳ درصد بیانگر ارتباط معنی دار آماری بین ابعاد آلتوسویی و شبکه ای سرمایه اجتماعی با قطب نمای گرایشات سیاسی در این طیف است. رگرسیون آماری رابطه بین ابعاد سرمایه اجتماعی و تمایل به طیف سیاسی اصلاح طلبی برابر ۴۹/۰۰ درصد است. این مقدار (R) بیان کننده تبیین ۴۹ درصد از واریانس متغیر قطب نمای تمایلات سیاسی اصلاح طلبانه با ابعاد دو گانه سرمایه اجتماعی است. مقدار $F=73$ و سطح معنی داری ۰,۰۰۲ رابطه معنی دار و منفی بین ابعاد آلتوسویی و شبکه ای سرمایه اجتماعی با قطب بندی تمایلات سیاسی در این جناح را نشان می دهد.
. جدول شماره ۵. معادلات رگرسیونی کل طیف بندی گرایشات سیاسی بر حسب کل ابعاد سرمایه اجتماعی

متغیر ملاک	متغیر پیش بین	ضرایب استاندارد بتا	t	سطح معناداری
گرایش اصلاح طلبی	سرمایه اجتماعی	-۰,۱۸۲	-۶,۰۲۳	۰,۰۰۰
		R =0.41 R Square=0.107	F=80.00	۰,۰۰۲
گرایش اعتدال گرایی	سرمایه اجتماعی	-۰,۲۱۶	-۱۰,۱۱	۰,۰۰۰
		R =0.381 R Square=0.125	F=211.31	۰,۰۰۱
کل طیف بندی تمایلات سیاسی	سرمایه اجتماعی	-۰,۱۲۶	-۳,۱۰۲	۰,۰۰۰
		R =0.385 R Square=0.115	F=39.61	۰,۰۰۰

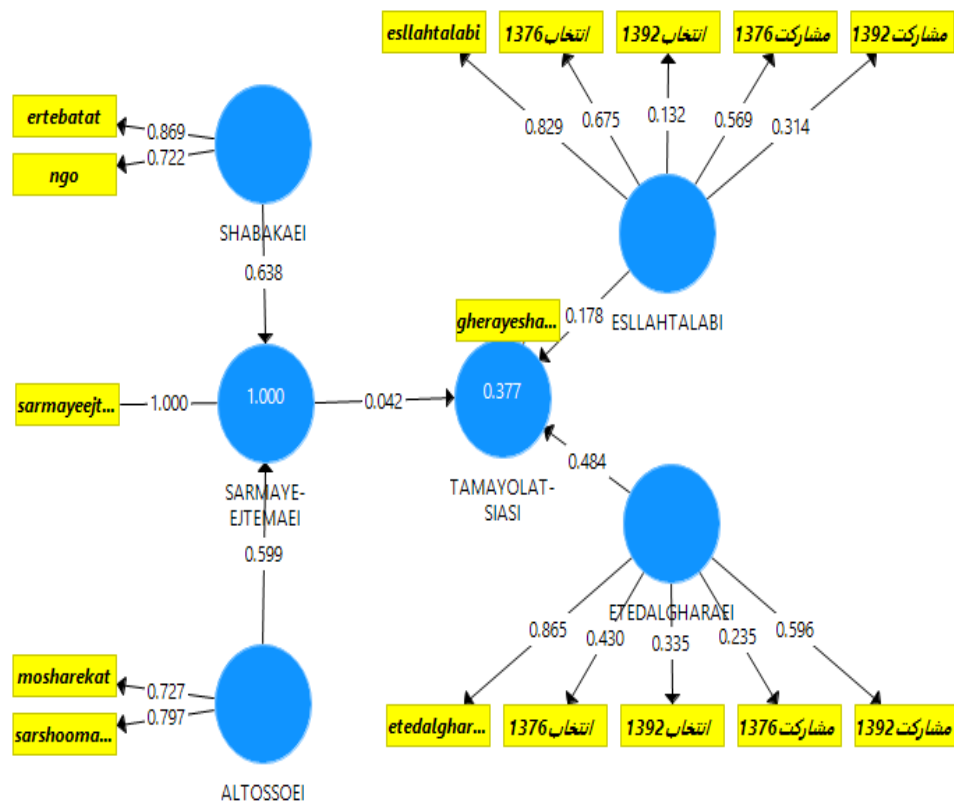
بر حسب جدول شماره (۵)، ضریب همبستگی چندگانه بین تمایلات سیاسی اصلاح طلبی بر حسب کل سرمایه اجتماعی برابر ۰,۴۱ است. مقدار $F=107,00$ و سطح معنی‌داری ۰,۰۰۲ رابطه معنادار آماری بین تمایلات سیاسی شهروندان به جناح اصلاح طلبی را نشان می‌دهد. همچنین منفی بودن مقدار ضرایب بتا بیانگر این نکته است که کل ابعاد سرمایه اجتماعی بر این طیف سیاسی اصلاح طلبی تأثیر معکوس و معنادار دارد. همچنین ضریب همبستگی بین تمایلات سیاسی اعتدال‌گرایی بر حسب کل سرمایه اجتماعی برابر ۰,۳۸ است. مقدار $F=0/125$ و سطح معنی‌داری ۰,۰۰۱ رابطه معکوس و معنادار آماری بین تمایلات سیاسی نسبت به طیف اعتدال‌گرایی را تایید می‌کند. در نتیجه مقدار آزمون F در هر دو بعد تمایلات سیاسی مذکور معنی‌دار و معکوس است.

جدول شماره ۶. مدل یابی تمایلات سیاسی دوگانه (اصلاح طلبی - اعتدال‌گرایی) بر پایه ابعاد آلتوسویی و شبکه ای سرمایه اجتماعی

متغیر مستقل	نوع آزمون	تمایلات سیاسی اعتدال‌گرایی	تمایلات سیاسی اصلاح طلبی
سرمایه اجتماعی	ضریب مسیر ^۱	-۰,۲۲۳	-۰,۱۸۹
	مقدار t	۱۰,۶۱۱	۲۱,۱۶
	ارزش مقدار p	۰,۰۰۱	۰,۰۰۰
	مقادیر آزمون F	۰,۰۱۱	۰,۱۰۶
	ضریب تعیین ^۲	۰,۲۱۶	۰,۳۵۲

بر حسب نتایج جدول شماره (۶). سرمایه اجتماعی بر تمایلات سیاسی اصلاح طلبانه و اعتدال‌گرایی در سطح معنی‌داری ۹۵٪ معنادار است و منفی بودن ضرایب مسیر در هر دو طیف سیاسی روند معکوس را نشان می‌دهد. تمایلات سیاسی بر حسب ابعاد دو گانه سرمایه اجتماعی نشان می‌دهد که تولید DEM در متغیر تمایلات سیاسی بخاطر مقدار مطلق خطا (MAE) نسبتاً پایین مطابق دستور العمل Q2-PREDICT است.

^۱Path coefficients
^۲R square
^۳Mean absolute error

مدل شماره ۳: معادلات ساختاری تمایلات سیاسی دو گانه (اصلاح طلبی - اعتدال گرایی) بر پایه سرمایه اجتماعی

نتایج نمودار فوق بر اساس مدل معادلات ساختاری (PLS) در مدل شماره (۳)، بیانگر این مطلب است که قطب سنجی تمایلات سیاسی نشان داد در هر دو طیف سیاسی بصورت یکسان و مقدار ویژه تقریباً برابر با مدل ابعاد دو گانه سرمایه اجتماعی مرتبط است و تمایلات سیاسی اعتدال گرایی و اصلاح طلبی محاسبه شده از طریق مدل بصورت میانگین (۰/۳۳۱) تحت تاثیر ابعاد دو گانه سرمایه اجتماعی (۰/۶۱۸) قرار گرفت. همچنین بعد شبکه ای سرمایه اجتماعی (۰/۶۳۸) نسبت به بعد آلتوسویی (۰/۵۹۹) دارای ضریب تعیین کنندگی تقریباً یکسان در نوع تمایل به طیف های سیاسی اعتدال گرایی و اصلاح طلبی است، به عبارتی دیگر در مناطق با میزان سرمایه اجتماعی پایین (فروپاشی سرمایه اجتماعی)، تمایلات سیاسی به ترتیب رنگ غالب سیاسی اصلاح طلبی و اعتدال گرایی را نشان می دهد. نتیجه گیری

سرمایه اجتماعی به عنوان زیر بنای توسعه سیاسی، امکان و بستر اعتمادی را برای اشخاص به جهت انتخاب عقلانی فراهم می نماید (لیک و هاجفلد، ۱۹۹۸: ۵۷۲). از منظر دیگر میتوان با افزایش سرمایه اجتماعی انگیزه های مشارکت سیاسی را تقویت نمود (وربا و همکاران، ۱۹۹۵، به نقل از قاضی رهبر و همکاران ۵۹:۹۳).

تمایلات سیاسی به طیف های دو گانه اعتدال گرایی و اصلاح طلبی در رده های سنی مختلف متفاوت و معنی دار است. بر خلاف یافته های (کلنسر و همکاران، ۲۰۰۷)، در بخش پیشینه تحقیق سن با وضعیت تمایلات سیاسی ارتباط دارد. احتمالاً این ارتباط بدلیل تاثیر و تحرک پذیری مقوله سنی مشارکت کنندگان در وضعیت های سیاسی مختلف است. وضعیت سکونت نیز در نوع تمایلات سیاسی تاثیر گذار است، مثلاً شهروندان پاسخگو در شهرستان اهواز (مرکز استان)، نسبت به شهروندان

شهرهای دارای جمعیت کمتر (شهرستان ماهشهر) دیدگاه و تعلق خاطر مثبتی به طیف سیاسی اصلاح طلبی نشان دادند. نتایج یافته های نوع محل سکونت با دیدگاه اسمیت (۲۰۰۲) و بوناچه (۲۰۱۸) در بخش پیشینه تحقیق مطابقت دارد، زیرا محل سکونت می تواند تمایلات سیاسی را تغییر دهد.

تمایلات سیاسی گرایش به طیف سیاسی اصلاح طلبان شهروندان نیز ارتباط معکوس و معناداری با ابعاد آلتوسویی و شبکه ای سرمایه اجتماعی دارد. احتمالاً، تغییرات بنیادین در میزان سرمایه اجتماعی، بخاطر عدم زمینه اعتماد و باورپذیری در گذشته، منجر به ایجاد نگرش معکوس در رویکرد سیاسی به طیف اصلاح گرایی دارد و زمینه سطوح این باورهای اجتماعی بر رفتار سیاسی شهروندان تاثیر گذار است. بنابراین بر اساس عادت واره های ذهنی و رویکردگرایی مبتنی بر زمینه فروپاشی سطوح اعتماد در گذشته در بین شهروندان، میزان تعلق پذیری به جناح سیاسی اصلاح طلبی شکل می گیرد و حتی افزایش سرمایه های اجتماعی احتمالی در آینده نمی تواند تعلق به گرایش سیاسی اصلاح طلبی را با خود همسو سازد. نتایج حاصل از تایید این فرضیه با تحقیقات داوسون و والندورف (۱۹۸۵) و پوتنام (۲۰۰۲) در زمینه لزوم تقویت زمینه های باورپذیری اجتماعی در دوران مختلف با بخش چهارچوب نظری مطابقت دارد.

همچنین با تقویت و افزایش سرمایه اجتماعی، دیدگاه و نگرش محافظه کارانه تقویت می شود. چون ایجاد و شرکت در نهادهای مردم نهاد و شکل های اجتماعی باعث همبستگی و همنوایی مبتنی بر تفکر سیاسی بر بستر یک جناح خاص سیاسی می گردد، چون ذات تقویت سرمایه اجتماعی در انسجام، همنوایی و باور پذیری افراد در زمینه لزوم شرکت در فعالیتهای سیاسی است. نتایج این فرضیه با تحقیقات گلین و همکاران (۲۰۰۹) و جاها (۲۰۱۸) در بخش چهارچوب نظری و پیشینه تحقیق همخوانی دارد. ارتباط منفی و معکوس بین ابعاد مختلف سرمایه اجتماعی و تمایلات سیاسی دوگانه ذکر شده ریشه در نحوه شرکت در فعالیت های سیاسی و اعتقاد به این انجمن های مردم نهاد در گذشته و حال دارد. در نتیجه یکی از مهمترین عوامل تهییج کننده به شرکت در فعالیتهای سیاسی، لزوم بازنگری در ابعاد سرمایه اجتماعی است تا این زمینه فکری در شهروندان شکل بگیرد که تغییر و اصلاح در وضعیت موجود نمی تواند با تقویت سرمایه اجتماعی منافات داشته باشد.

نتایج مدل یابی پژوهش نشان داد که تمایلات سیاسی دوگانه (اصلاح طلبی - اعتدال گرایی) بر پایه ابعاد آلتوسویی و شبکه ای سرمایه اجتماعی در انتخابات ریاست جمهوری اسلامی ایران، طی ۲ دوره (۱۳۷۶ و ۱۳۹۲) تاثیر گذار است. در این راستا افرادی که در شهرهای با میزان سرمایه اجتماعی پایین زندگی می کنند، جهت گیری سیاسی خاص و تمایل به پذیرش دو طیف سیاسی اصلاح طلبی یا اعتدال گرایی (به ترتیب) دارند. چرا که کاهش سرمایه اجتماعی در این تعریف باعث تقویت همبستگی در راستای جبران هزینه های سیاسی می شود و بر این اساس انتخاب شهروندان متأثر از این روکرد جبران - تثبیت است. بنابراین تقویت سرمایه اجتماعی، احتمالاً امکان جابجایی تمایلات سیاسی را برای جناح سیاسی اصلاح طلبی و اعتدال گرایی فراهم می سازد. چون احتمالاً اساس سرمایه اجتماعی در استان خوزستان (ارتباطات، مشارکت سیاسی و اعتماد) در خلق امور سیاسی غیر اصلاح طلبانه و اعتدال گرایانه است.

منابع و مآخذ

- ابوالحسنی، سید رحیم. (۱۳۸۴). نگرش و گرایشهای سیاسی مردم (اصلاح طلبی یا محافظه کاری). مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی. شماره ۶۹، صفحات ۲۴-۱.
- مرادی، سالار و احمدی، یعقوب (۱۳۹۷). سرمایه اجتماعی و فرهنگ شهروندی. فصلنامه علوم اجتماعی. دوره ۲۷، شماره ۱۸، صفحات ۱۰۱-۱۲۹.
- بوردیو، پی.یر. (۱۳۸۱). نظریه کنش، دلایل عملی و انتخاب عقلانی. ترجمه ی مردیها، مرتضی. تهران، نی.

- ۱۴۰۱ - خوش فر، غلامرضا و پناهی، محمد حسین (۱۳۹۰). بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر مشارکت سیاسی استان گلستان. *پژوهشنامه جامعه شناسی جوانان*. دوره ۲، شماره ۱، صفحات ۸۲-۶۱.
- ۱۳۸۸ - ذولفقاری، ابوالفضل و فعلی، جواد. (۱۳۸۸). بررسی تأثیر جایگاه جوانان تهران در فضای اجتماعی بر روی میزان گرایش به ارزش های دموکراتیک. *فصلنامه ی پژوهش اجتماعی*. دوره ۲، شماره ۵، صفحات ۲۰۱-۱۷۷.
- ۱۳۹۱ - رستگار خالد، امیر (۱۳۹۱). رابطه سرمایه اجتماعی با شهروندی دموکراتیک. *فصلنامه علوم اجتماعی*. شماره ۵۹، صفحات ۸۹-۱۳۲۲.
- ۱۳۹۱ - ساعی، علی و کریمی، زهیر. (۱۳۹۱). تحلیل فرهنگ سیاسی نخبگان سیاسی اصلاح طلب و اصولگرا. *مجله جامعه شناسی ایران*. دوره ۱۳، شماره ۱۴، ۱۱۶-۱۴۸.
- ۱۳۹۳ - شهریار، حیدر. (۱۳۹۳). تحلیل تطبیقی گرایش سیاسی دانشجویان دانشگاه تهران. *فصلنامه دانش سیاسی*. دوره ۲، شماره ۲۰، صفحات ۶۳-۱۰۱.
- ۱۳۷۳ - صباغ پور، علی اصغر. (۱۳۷۳). *بررسی نگرش سیاسی - مذهبی جوانان ذکور تهران*. پایان نامه کارشناسی ارشد جامعه شناسی؛ دانشگاه تربیت مدرس.
- ۱۳۸۱ - صبوری، منوچهر. (۱۳۸۱). *جامعه شناسی سازمانها*. تهران، نشر شب تاب.
- ۱۳۷۹ - عالم، عبدالرحمن. (۱۳۷۹). بازبینی طیف گرایشات سیاسی، *مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی*. شماره ۴۸، صفحات ۱۵۵-۱۱۵.
- ۱۳۹۳ - عباسی سرمدی، مهدی، مهربانی کوشکی، راضیه و رهبر قاضی، محمود رضا. (۱۳۹۳). بررسی تأثیر سرمایه ی اجتماعی بر مشارکت در انتخابات. *فصلنامه مسائل اجتماعی ایران*. دوره ۵، شماره ۲، صفحات ۶۰-۴۱.
- ۱۳۹۱ - عطار، سعید و ابوالحسنی، رحیم. (۱۳۹۱). رویکرد سیاست شبکه ای: تعمیم اندیشه سرمایه اجتماعی به عرصه تحلیل دولت. *مطالعات توسعه اجتماعی ایران*. شماره ۲.
- ۱۳۹۵ - فتحی، یوسف. (۱۳۹۵). مطالعه جامعه شناختی رابطه سبک زندگی و جمعیت جوان و تأثیر آن بر سرمایه اجتماعی با تأکید بر قران و حدیث. *فصلنامه جامعه شناسی سبک زندگی*. دوره ۲، شماره ۶، صفحات ۱۳۳-۱۰۱.
- ۱۳۸۵ - فوکویاما، فرانسیس. (۱۳۸۵). *امریکا بر سر تقاطع: دموکراسی، قدرت و میراث جریان نو محافظه کاری در امریکا*. ترجمه س امیری وحید، مجتبی. تهران، نشر نی.
- ۱۳۷۹ - فوکویاما، فرانسیس. (۱۳۷۹). *پایان نظم*. ترجمه ی توسلی، غلامعباس. تهران، جامعه ایران.
- ۱۳۹۳ - قاضی رهبر، محمود. امام جمعه زاده، سید جواد. هرسیج، حسین و حاتمی، عباس. (۱۳۹۳). *تحلیل رابطه بین سرمایه اجتماعی و مشارکت سیاسی (مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه های اصفهان، صنعتی اصفهان، هنر اصفهان و علوم پزشکی اصفهان در سال تحصیلی ۱۳۹۳-۱۳۹۲)*. پایان نامه ی دکتری رشته ی علوم سیاسی. دانشگاه اصفهان دانشکده علوم اداری گروه علوم سیاسی.
- ۱۳۷۷ - کلمن، جیمز. (۱۳۷۷). *بنیادهای نظریه اجتماعی*. ترجمه ی صبوری، منوچهر. تهران، نشر نی.
- ۱۳۸۸ - جعفری، فاطمه و میرزایی، خلیل (۱۳۸۸). تأثیر عوامل اجتماعی و جمعیتی بر گرایش سیاسی دانش آموزان دبیرستان رودهن. *فصلنامه پژوهش اجتماعی*. دوره ۲، شماره ۳، صفحات ۱۷۷-۱۶۱.
- ۱۳۸۴ - هابرماس، یورگن. (۱۳۸۴). *دگرگونی ساختاری حوزه عمومی*. ترجمه ی محمدی، جمال. تهران، نشر افکار.

Abramson, P. Aldrich, J. (1982). The decline of electoral participation in America. *American Political Science Review*, 76.

Baker, H. Farrelly, G and Edelman, R. (2010). Factors Influencing on Dividend Policy of Nasdak firms. *Financial Review*. 38, 19-38.

Bevelander, P. Pendakur, R. (2009). Social capital and voting participation of immigrants and minorities in Canada. *Ethnic and Racial Studies*, 32, 101-125

Bourdieu, P. Wacquant, I. (1992). *An Invitation to Reflexive Sociology*, Chicago. University of Chicago Press.

Coleman, J. (1995). Achievement-Oriented School Design. In: Hallinan, M.T. *Restructuring Schools: Promising Practices and Policies*. Plenum, New York.

Fukuyama, F. (2002). *Our Posthuman Future: Consequences of the Biotechnology Revolution*. Publisher: Picador USA.

Fukuyama, F. (2001). Social capital, civil society and development. *Third World Quarterly* 22 (1), 7–20.

Gerber, A. Green, S and Christopher W. (2008). Social Pressure and Voter Turnout: Evidence from a Large-Scale Field Experiment. *American Political Science Review*, 102.

Glynn, C. Huge, M and Lunney, C. (2009). The influence of perceived social normson college students' intention to vote. *Political Communication*, 26, 121-139.

Granovetter, M. (2005). social structure:. *American Journal of Sociology*, 91.

Henseler, J. Ringle, C and Sinkovics, R. (2009). The use of partial least squares path modeling in international marketing. *New Challenges to International Marketing*. Vol. 20. 277-320.

Iyengar, S. Westwood, S. (2015). Fear and loathing across party lines: new evidence on group polarization. *Am. J. Polit. Sci.* 59 (3), 690–707.

Jha, A. Chen, Y. (2015). Audit fees and social capital. *Account. Rev.* 90 (2), 611–639.

Jha, A. (2017). Financial reports and social capital. *J. Bus. Ethics*.

Jha, A. Boudreaux, C and Banerjee, V. (2018). Political leanings and social capital. *Journal of Behavioral and Experimental Economics*, 72 . 95–105.

Jottier, D. Heyndels, B. (2012). Social capital and government Disentangling the Process at work. In: Marc Hooghe (ed.), *Social Cohesion contemporary theoretical perspectives on the study of social cohesion and social capital*, Koninklijke Vlaamse Academie van België voor.

Klesner, J and Kenyon Colleg. (2007). social capital and political participation in latin America. *Latin American Research Review*.. 42, 21-32.

Knack, S. (2002). Social capital and the quality of government: evidence from the states. *Am. J. Polit. Sci.* 46 (4), 772–785.

Lipset, S. Rokkan, S. (1968). Cleavage Structures, Party Systems and Voter Alignments. Introduction. In Party Systems and Voter Alignments: Cross- National Perspectives , ed. by Seymour M. Lipset and Stein Rokkan. New York: The Free Press.

Lake, L. Huckfeldt, R. (1998). Social capital, social networks and political participation. Political Psychology, 19.

Micheletti, Michele. 2004. "Why More Women? Issues of Gender and Political Consumerism." Pp.245-264 in Politics, Products, and Markets, edited by M. Micheletti, A. Follesdal and D. Stolle. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.

Milbrath, L. (1981). political participation, Handbook of political behavior. Vol.4 ,ed .S .long , new York: plenum press.

Mulligan, K. (2008). The myth of moral values voting in the 2004 presidential election. PS: Polit. Sci. Polit. 41 (01), 109–114.

Paxton, p. (2002). Social Capital and Democracy: An Inter-dependent Relationship. American Sociological Review, 67.

Putnam, R. (2002). The Evolution of Social Capital. New York: Oxford University Press.

Rupasingha, A. Goetz, S. (2008). US County-Level Social Capital Data. In, University. Journal of Behavioral and Experimental Economics.

Smith, E. (2002). Investments in the Social Capital: analysis Longitudinal, 21.33-44.

Seligson. Mitchell A. (2005). Can Social Capital be Constructed? Decentralization and Social Capital Formation in Latin America. In Developing Cultures: Essays on Cultural Change, edited by Lawrence Harrison and Jerome Kegan. New York, Routledge.

Verba, H. (1995). Civic voluntarism in American , MA: Harvard University Press. 19.13-49.

Whiteley P. and Seyd P. (1996). Rationality and Party Activism: Encompassing tests of Alternative Models of Political Participation. European Journal of Political Research, 29.102-145. Zhocoobi, Y. (2014). To Vote or Not To Vote: An Analysis of Peasants' Participation in Chinese Village Elections. Comparative Political Studies, 35.

Modeling of political leanings based on the dual dimensions of Althussou and network